

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 31. prosenca 1873.

List 5.

XI. Križ močno zdravilo proti napuhu in ošabnosti človeški.

„On pa je bil ranjen za voljo naših grehov, in potert za voljo naših hudobij.“ Izvij. 53, 5.

Leta 356 pred Kristusovim rojstvom je meščan Efežan Herostrat po imenu zažgal prav lepi tempelj Dianin. In kaj ga je bilo nagnilo k temu derzovitemu djanju, ktero ga je pripravilo celó ob življenje? Napuh in ošabnost. Ime svoje je hotel poslaviti ta visokomiselni človek, in ker nikakor drugač ni mogel si pridobiti slave na zemlji, je storil to prederznost, da le ime njegovo na svetu ni ostalo brez spomina. Vedil je, da ga zato čaka smert, pa je rajši hotel biti umorjen, kot brez spominka iti iz sveta. In res, dobil ga je — požigavec — v zgodovini človeški. Kolika slepota, ktera si je za tako ceno kupila slovez in nesmrtnost med svetom! Tako neumerjočnost si je pridobil tudi Efiat, kateri je svojo gerško domovino izdal ob času peržanskih vojsk. Tako neumerjočnost si je pridobil tudi zlobni Neron, preganjavec kerščanstva, in drugi pogani. Enako Volter s svojo prekanjeno sovražljivostjo zoper sv. vero. Pa kdo bi jim zavidal tako glasovitost? Bogu bodi potoženo, vsaki čas ima take svoje Herostrate, Nerone, Voltere, in druge brezbožnike!

Skoro vsak začetnik ali vstanovnik nove modroslovne sostave si je domišljeval v svoji prevzetnosti, da je k temu poklican, da podere sveti križ in prežene nauk Kristusove vere, da doživi konec in pogin svetega križa; toda nikomur se doslej še ni posrečilo, nobeden še ni doživel tega dné. V prvem stoletji že je pisal znan oblastnik cesarju Trajanu: „S pomočjo preganjanja bode v kratkem času zadušena ta družba; o križanem Bogu ne bode nobene besede več.“ Trajan je umrl, a križani Jezus živi še vedno in kraljuje na svetu. — Julijan odpadnik se je ustil, da on pripravi Galilejcu mertvaško trugo t. j. da on uniči njegov sveti križ. Julijan je umrl, „Galilejec“ pa živi, in sveti križ se ukljub napuhu in prevzetnosti človeški sveti vse čase. „Živa je namreč beseda Božja, pravi sveti Pavel, in močna, in ojstrejši ko vsak na obe strani ojster meč, in seže do ločitve duše in duhá, tudi sklepov in mozga, in rzsodi misli in namen serca.“ Hebr. 4, 12. „Usta nes pametnega pa pripovedujejo neumne reči“ Sir. 21, 28.

Napuh in ošabnost krivico dela Bogú; jemlje mu pristojno čast, človeka pa tira v časno in večno pogubo. To nam vidoma kaže izraelsko ljudstvo. Kakor je znano, se je vse judovstvo v svoji zgodovini, v svojih postavah, v svoji državni in cerkveni vredbi opiralo na vero ob-

ljubljenega prihodnjega Mesija. Ta pride, in s svojim nebeškim naukom, s svojimi čudeži, z vsim svojim djanjem in življenjem dokaže, da je Sin Božji, obljubljeni Odrešenik ali Mesija, v katerem bi zveličanje imeli narodje, toda niso verovali vanj. Zakaj ne? Češ, to je le sin bornega tesarja, domá iz Nazareta; kako bi toraj po mislih ošabnih Farizejev in Saducejev po njem moglo priti svetu odrešenje ter zveličanje? Sicer so za nekaj časa prestale dvombe njih napuhnjene serca, kadar je slovesno jezdil v Jeruzalem in mu jih je tisuč klicalo naproti: „Češčen, kateri pride v imenu Gospodovem!“ Toda malo potem ga prodá njegov nezvesti učenec, in obsojen, zamehovan in zapljevan, bičan in s ternjem kronan je kot najhujši hudodelnik umrl med dvema razbojnikoma na križu. Tisti, kateri so pričakovali mogočnega kralja in junaškega osvoboditelja svojega v križanem Jezusu niso hotli spoznati svojega, Gospoda in Kralja. Z jezo jih je proti njemu napolnila njih prevzetnost, da so ga zaverгли in da so oterpnjeni ostali, kadar je rimska vojna podirala njih mesto, in kadar je strašni ogenj pokončeval njih tempelj ukljub vsemu prizadevanju Judov in Rimljanov, da bi ga oteli.

Križ je poganom se zdel nes pamet, slabost in sramota. Ali križ je po besedah svetega Pavla bil potreben, da je osramotil lažnjivih modrijanov lažnjivo modrovanje! Leseni križ je bil potreben, da je svetu postal luč in rešenje, da je ponižal in premagal posvetnjakov visoko modrost in mogočnost. Skrivnost svetega križa je premagati mogla lažnjivo učenje, ktero se je vzdigovalo proti modrosti Božji. Tu na križu se je bojeval Bog sam, in on je vzmagal ter vstanovil kerščanstvo.

In res ga ni proti človeški prevzetnosti in napihjenosti, ktera je angelje pripravila k padu, nas pa ob raj, močnejšega zdravila, kot je skrivnost svetega križa, vera, da smo odrešeni ravno na križu, na katerem so sicer naj večí hudodelci končevali svoje sramotno življenje. Po tem takem ni čudo, da je svet zaničeval križ, in dokler je stregel svoji ošabnosti, da se je trudil zatreti vero svetega križa. Od Boga obrnjeni človek méni, da ne potrebuje nobenega višega razodenja, ktero bi mu svetilo na potu življenja.

Kerščansko verstvo nam kaže, da so namere takega od Boga odvernjenega napuhača kaj krivične, in da peljejo v časno in večno pogubo. Kerščanstvo nam pravi, da smo brez Božjega razodenja podobni slepcu, kateri nima voditelja, popatniku, kateri v temni noči tava po neznanih krajih. Resnica svete vere je, da sami iz sebe ne moremo najti poti do zveličanja, kakor merlič iz svoje moči ne more vstati v življenje. Vemo in spoznavamo, da brez Božje pomoči smo le to, kar mer tudni k delu, glubi k slišanju, slepi k gledanju. Iz

Kristusovega nauka vemo, da se naše slabo nagnjenje ne vjema z voljo Božjo, da ga moramo toraj premagovati in neprenehoma z njim se vojskovati.

Kako velik razloček je toraj med temi resnicami in naukom človeškega napuha! Kerščanstvo je temu pripravilo pomoč in zdravilo.

Glej, o človek! stvarjen po Božji podobi si zapeljan po kači se prevzel ter zgubil milost svojega Stvarnika, naklonil si vso nesrečo in smert. Kri raznoterih žival, ki so jih na tisuče poklali judje in pogani, je bila le vedni spomin proti tebi izrečene smertne sodbe; namesti njih bi bil ti sam mogel prelitati svojo kri. S tem bi pa preterpel bil časno kazen, večne pa bi celo s svojo smertjo zbrisati ne mogel. Toraj je prišel na svet edinorojeni Sin večnega Očeta in je terpel namesti tebe. On je s tim, da je iz proste volje, iz čiste pokorščine, iz neskončne ljubezni smert preterpel, uničil dolžno pismo, ktero je pričevalo zoper tebe; z njegovo kervjo si očiščen, po njegovem ponižanju si povišan in k nebu povzdignjen. O nebeška ponižnost, ktera si nam odperla vrata v nebesa! Na to ponižnost nas spominja križ, kjer koli se nam kaže, na altarjih po cerkvah naših, kjer se vsaki dan ponavlja smert Jezusa Kristusa, na grobiščih, kjer se umerlim pripravlja pokojno mesto k bodočemu vstajenju, na ulicah, po hišah, ali kjer koli je že, povsod obsojuje in zametuje križ človeško prevzetnost in ošabnost.

Sveto pismo nas očitno uči, da slednji človek, ki hoče priti v nebeško kraljestvo, se mora ponižati in postati kakor otrok. „Ako se ne spreoberte in niste kakor otroci, ne pojedete v nebeško kraljestvo (Mat. 18, 3).“; to so besede Jezusa Kristusa, in: „Vsak, kateri se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan.“ (Luk. 14, 11.) Sej tudi vere nihče dobiti ne more, kdor se noče ponižati, in milosti Božje ne doseči, kdor je poln napuha. „Kdor je iz Boga, besedo Božjo, besedo križa in ponižanja, posluša.“ (Jan. 8, 47.) Bog prevzetnim nasprotuje, le ponižnim daje svojo milost. Kadar vas kdo ne sprejme in ne posluša vaših besedi, pustite ga, pojedite iz take hiše ali iz mesta, prah otresite s svojih nog v znamenje, da nimate z njim nič. Lože bo tisti dan Sódomi in Gomori, kot takim ljudem. Vse te in take besede Gospodove kažejo grozno obsodbo napuha in gerde prevzetnosti.

Zato opominja pobožni Tomaž Kempčan slehernega človeka: Ne zaupaj ne svoji vednosti, ne prekanjenosti ktereга koli človeka, ampak krepi milosti Boga, kateri ponižnim pomaga, v sé zaupajoče ošabnike pa ponižuje. Ne ponašaj se z bogastvom, dasi ga imaš, in ne s prijatelji, da so močni: ampak hvali se v Bogu, kateri daje vse, in nad vse sebe samega dati hoče. Ne napenjaj se o velikosti ali lepoti telesni, ktero potare dn zdela kratka bolezen. Ne zaljublaj se sam v sé, češ, a si sposoben ali bister, da ne boš ob ljubezen pri Bogu, ktereга je vse, kar koli imaš od rojstva dobrega. Ne povzdiguje se za boljšega nad druge, da ne boš za slabšega ponižan pred Bogom, kateri vé, koga je človek. Ne ponašaj se z dobrimi deli, ker drugače sodi Bog, drugače sodijo ljudje. Stanoviten pokoj vživa ponižni; v sercu napuhnjenega pa stanuje zavid in velika nezadovoljnost!

Liberalen.

Liberalen se pravi po domače prostomiseln. Prostomiseln pa hoče danes vse biti in pomanjkanje tega znaka se pripisuje vsacemu v največi madež. Društva, očitni govorniki, časniki, države in državne postavbe vse si prištevata ta znak in terdi, da v najlepšem po-

menu. Res, prostomiseln, kako se beseda lepo glasi, kako dopada ušesom in sercu — tudi jaz hočem tak biti, čujte tudi jaz sem liberalec, prostomislec. Toda kako se hočem takega po zunanje kazati? To je pa že težje, dela po načelih vpravnavati, to tim bolj, ker se iz del kaže, ali je načelo dobro ali slabo — ker dobro drevo rodi dober, slabo pa slab sad.

Da bi to težavo premagal, zaprem se v samotno izbico, iznebim se vsega svetnega krika in vriša, tudi sercu zapovem molčati in le duhu ukažem, naj zdaj misli in sicer prosto misli, ker nobena stvar ga zdaj ne more motiti. Spomnil sem se namreč vsega umoslovnega razlaganja, od kod je napačno mišljenje in iz napačnega mišljenja izhajajoče napačno djanje; namreč od tod, ker se duh večkrat, da, prav pogostoma vklene v sužnje verige volje, to je v verige serčnih čutov, nagnjenj, strasti, razdražene domišljije, in ne da bi si prostomiseln razsojeval razsojuje po zapovedi teh gospodovalcev; dalje se tudi uklanja prepogosto predsodkom, napačni, nedoveršeni izomiki, in tem služi — tak duh ni prost, njegove razsodbe niso prostomiseln in tudi njegova djanja ne. To sem spoznal, hotel sem vse to odvreči in s prav prostim duhom premišljevat — in kaj sem zvedil?

Jaz živim in imam pravico živeti in sicer tako, kakor zahteva moja narava. A ta je dvojna, telesna in duhovna — obé se tesno prepletate — vendar nobena ni nenavezana. Moj duh je omejen, počasi pride sam k sebi, počasi se razvija — s tem kaže, da je navezan in sicer pred vsem na svoj vzrok — ta vzrok mora pa imeti vse te lastnosti, kakor moj duh — ker nobeden dati ne more, česar sam nima, kdaj mora biti razumen, svoboden, oseben; imeti pa mora vzrok svojega bitja sam v sebi, biti zato večni, in neskončno popoln, Bog. Na tega sem navezan, po postavah njegovih moram živeti. Pa ne le jaz, ampak vsi ljudje, ker imajo vsi enak in isti vzrok svojemu bitju, vsi so nauj navezani, toraj tudi vsi narodi, vse države — saj so te le skupnosti ljudi. Navezani so vsi na zakone Najvikšega, ker ta je pri stvarjenju, ker razumen, nas vstvaril za gotov namen, dal nam temu umenu primerno natoro i natorne zakone; po teh se mora vsakdo ravnati, te mora vsakdo spoznavati, braniti jih zase, za druge, za svoj in ptuji narod, za svojo in ptujo državo; ker tudi narodi in države imajo pravico biti, in sicer le po zakonih naslanjajočih se na človeško natoro, ker iz te so sestavljene. Vsacemu svoje, je glavni zakon. Zraven je pa tudi cerkev, in sicer varhinja ovih nauk in zakonov, kateri so nam pozitivno dani v razodenju, ktereга mogočesti ne more tajiti nikdo, kdor ne taji osebnega Boga, ktereга potrebe ne bo zanikoval nikdo, kdor pozna človeški um in sicer pozná iz zgodovine njegove, ktereга resničnosti ne bo oporekoval nikdo, kdor ima oči in pogleda katoličanstvo v njegovem rojstvu, razširjevanju in ohranjenju. Cerkev je tedaj vstanova Božja in sicer kot regulator za človeka, za njegov razum i njegovo življenje, ne le kar se tiče nadnaravnega, ampak tudi naravnega kroga. Zato ima tudi ona pravo biti in sicer tako biti, kakor je vstanovljena, biti z vsemi v vstanovitvi ji podeljenimi pravicami in z vsemi v teku časa pridobljenimi. In cerkev moram v tem oziru braniti zoper vse napade posamecnov in držav.

To kratko premišljevanje se mi je razvilo v duhu in spoznal sem, da bom prostomiseln v mišljenju in djanju le, ako bom branil pravice posameznih, pravice vsacega naroda, pravice (pa morajo res pravice biti) držav in cerkve — zoper vse, ki vklentivši svojega duha v verige serčnih strasti in nagnjenj sužnji teh bijejo boj zoper posamezne, zoper narode in posebno

zoper cerkev, ker ravno cerkev je ovim strastim najbolj nasprotna.

Iz tega se vidi, da prostomiselnost djanje ni djanje samoljubno, ni djanje in terditev izvirajoča iz kakoršnega koli umovnega sklepanja, ampak le izvirajoča iz ovega sklepanja, v katerem um sledi edino le svojim zakonom, in v resnici prosto misli odbijaje od sebe vse serčne i časovne slabosti, vse lastne in sploh vladajoče strasti, ktere bi si ga rade podjarmile in vzele v svojo na videz sladko sužnjost. Tedaj vsacemu svoje, ne pa le sebi svoje, drugim pa, kar se mi poljubi dati; ne le svojih pravic braniti, pa tudi ne samo nekterih, ampak vseh ljudi, vseh narodov, vseh društev.

Zato bom jaz branil po krivem napadeno čast svojo in ono svojega bližnjega — naj bo že moj brat, prijatelj, znanec, ptujec, ali tudi nasprotnik; zato se bom potegoval za pravice vseh narodov, se ve da pred vsem svojega lastnega, a braneč lastnega ne bom skrunil drugega; zato se bom boril za tako državno osnovo, ktera je pravična državljansko — ne bom tu lastnih mogočno izmišljenih teorij vcepljeval, ampak pogledal, kak je namen države oziroma državljansko in v tem smislu jo bom gledal zmir zboljševati; zato bom vzdignil obrambo za pravice sv. cerkve, za vse vstavne in za vse iz te vstave izvirajoče. Ako sem v tem smislu liberalen, prostomiseln in vem, da smo vsi od Boga in za Boga, da ta namen dosežemo v cerkvi, kteri mora vlada pomagati, goreče bom branil to našo pravo zoper vse nasprotno, nesvobodno mislečim. K tem se prištevajo vsi, ki zakopani v časnost in v časni prid taje naš vzvišeni namen, taje ga z besedo in spisi — ki zatirajo pravico našo najsvetejšo in vse druge ž njo zvezane — ki ta rejo narod, prete mu pogin — ki si vstvarjajo novo v njih možganih živečo onipotentno državo in jo stavijo namesto Boga — ki dosledno sovražijo cerkev in jo hočejo uničiti spodjedaje jej pravico za pravico. Ako sem v resnici prostomiseln, vzdignil bom zastavo brambe zoper vse enake napadnike in oskrunjevalce prave prostosti.

To sem mislil v samotnej sobici, potem sem pogledal po svetu — pa kaj sem vidil? Skoro povsod se prostomiselnosti v obraz bije. Kaj so naredile strasti na Španskem in Francoskem? Odkar se je nesvobodnost zapustila pravna pot, vpori, prekucije se vrste, tečejo potoki kervi. In na Pruskem? Cerkvi se jemlje pravica za pravico, vsemogočna država se je vsedla na božji sedež in hoče sama iz sebe pravo podreti in se postaviti vir vsa prava. Laško? Ptuje premoženje grabi, ptuje dežele si prisvaja. In pri nas? Tudi tukaj se bije prostomiselnosti v obraz. Pa časniki? Dela Lahov in Prusov odobravajo, hvalijo, smert kličejo cerkvi — ali pa vsaj k djanju molče. Res, nekteri listi se bore za narodno pravo, zoper vsemogočne države — to je lepo, — niso pa tolikanj prostomiseln, da bi branili tudi zdaj povsod in grozovitno teptano pravo cerkve. Njihove oči se nečejo odpreti zgodovini, njih ušesa nočejo poslušati klica vseh časov, da zgine prostost iz narodov, kjer se oklene ova cerkve in cerkvenih nauk. Oni hočejo sicer v boljem smislu prostomiselnosti ali liberalci biti, toda, žalibože, da ostanejo le na pol pota — da se pa polovičarstvo nikjer še ni dobro obneslo, to je lahko vsacemu znano. Znano je pa tudi, da dolgo ostati ne more, mora se na eno, ali drugo stran obrniti — to nam kaže zgodovina sploh. Žalibože, da imamo pri nas dovolj tacihi polovičarjev — ki se sicer bore z vso dušno močjo za narodno pravo, za svobodno državno vstavo — a ne zinejo besedice v obrambo cerkve ukljub strašnih napadov, marveč jo prezirajo, emancipirajo se od nje, počasi gredo proč iz njenega stališča — zabredli bodo, cerkveni organi jih bodo svarili, pričel se bo pre-

pir in iz sedanjih na pol liberalcev se bodo isluhili celi v najslabšem pomenu. Tako se je drugod verjelo — da bi se pri nas drugače, ne verjamemo.

Zato pa bodimo mi v pravem smislu prostomiseln, dosledni, odločni in delajmo, da nas čas ne prehit.

A. J.

Kaka zveza je med vestjo in umom?

Duhovne zmožnosti vest in um ste sicer lastnina vsakega človeka, bodi si star ali mlad, le s tem razlokom, da se ju človek še le zavé, ko je njegovo telesno in duševno življenje s pripomočjo dobre odgoje dospelo do one stopinje v omiki, v kteri začne spoznavati samega sebe ter prevdarjati vprašanja, ki se tičejo njega samega, namreč: Od kod sem, kaj sem, in čemu sem na svetu? —

Kake pojme imajo sploh učenjaki o teh dveh, vsakemu človeku neogibno potrebnih zmožnostih, in kako ji določujejo ali definirajo?

Nekteri pravijo, da vest je glas Božji, ki človeku velevali, kaj naj dela in kaj naj opuša. Ali drugi pobijajo to določanje rekoč, da akoravno se vest po vsi pravici sme zaradi tega, ker nam ona neprestano kliče v spomin Božje zapovedi in ker je ona v moraličnih zadevah najvišji sodnik, kteremu se mora vsak človek brez obotavljanja podvreči, se vendar le lahko primeri, da bi bila vest napačna in bi se potem takem tudi glas Božji moral napačen imenovati. V tem smislu bi ta definicija po mnenju nekterih učenjakov ne bila jasna ampak večina njih terdi, da je vest notranja zavest, s ktere pomočjo moremo spoznati, kaj je dobro in kaj slabo, hudo, kaj moramo tedaj delati, in kaj opušati.

Prehajaje od vesti na um sedaj vprašam, kaj pa je um? Um je duhovna zmožnost človeška, ktera nam izpeljavo naših del in opravil v mislih predstavlja in nas podučuje, kako in kaj naj delamo, da bodo naše dela zaželeni vseh dosegle.

Bog nam je v svojih zapovedih razodel svojo voljo. Naša naloga pa ni le, da bi s pomočjo uma njegove zapovedi kot splošno ravnilo, kot objektivno normo svojega djanja samo spoznali, temuč moramo tudi Božje zapovedi obračati znati na posamezne okoliščine, da potem vemo, kako se moramo v takovih slučajih ravnati, ali z drugimi besedami, mi potrebujemo razum splošnega ravnila, ki se nahaja v zapovedih Božjih, tudi osebnega, ktero navadno imenujemo vest.

Tesno zvezo, tedaj ki se nahaja v teh dveh zmožnostih, namreč med vestjo in umom, spoznamo že iz tega, ker um pri vsakem delu vest podpira, kajti ravno um je ona zmožnost človeška, ktera nam predočuje pravila za moralične početja, dasiravno um nikakor ne mora človeka, da bi se hočeš ali nočeš odločil za to ali ono delo; vest pa obrača pozornost na zapovedi Božje, ktere smo s pomočjo uma spoznali kot od Boga nam dane, primerja naše dela z onimi zapovedmi Božjimi in nam posamezne dela ali naravnost prepoveduje kot božjim zapovedim nasprotne, ali pa nam jih v izvrševanje zapoveduje, če so namreč dobre in zapovedim Božjim ne nasprotne, ali pa sodi storjene dela in jih po njih moralični veljavi ali hvali ali pa graja. Iz tega se razvidi, kako da je vest v tesni zvezi z umom, celo nanj zastavljena, kajti če um ne spozná prav Božjih zapovedi, ali če jih iz zvižčnosti napačno tolmači, je napačna tudi naša vest, napačno njeno djanje. Mnogokrat se pa tudi pripeti, da pokaže vest svojo samosvojnost in svojo neomejeno moč v razmeri z umom; kajti ona vé tudi mogočno zapovedovati in od uma zahtevati, da svoje napačne pojme (misli) popravi, pomanjkljive zboljša

in si pridobi take, kakoršnih še nima. Tudi je občno znano, da se vest ne pusti tako lahko slabemu nagnjenju podjarmiti, kakor pa tiste duhovne zmožnosti, ki se tičejo razumnosti. Tako se n. pr. mnogokrat primeri, da človeka pri kakem delu ali govorjenju strast in hudo nagnjenje tako zelo prevladuje, da njegov um, ki je že tako po izvirnem grehu zelo oslabil, zdaj še bolj oslabi in otemni, tako da človek, akoravno je prejel od svojega Stvarnika dar umnosti, se vendar le spozabi in zadostuje raji svoji strasti, kakor da bi se ravnal po umu. Vest pa se hudemu nagnjenju nikakor ne pusti tako naravnost podjarmiti in zadušiti, nikdar nima strast tolike moči, da bi mogla primorati vest, da bi ona to, kar spozná za slabo, hvalila, ali pa da bi grajala, kar je dobrega. In če se pripeti, da postane vest lažnjiva, napačna ali nestanovitna, se to nikakor ne smé pripisovati samovoljnosti človeški, ampak napačnemu spoznanju uma. Vsak tedaj lahko iz tega razvidi, kako moč da ima vest in od kod da izhaja njena nepokoršina, da se ona nikakor ne dá samovoljno utišati; ali pa da mnogokrat vest, ki je že potihnila in spala, se je zopet zbudila in jela človeka z nova mučiti, kliče mu v spomin njegove slabe dela ali nepostavno ravnanje. Tako n. pr. ubijavec ali ropar, preden izvrši svoj namen, se mora k temu odločiti, a to ne gre tako lahko, kajti pri takem premišljevanju se vzbudi v njegovem notranjem viharen boj, vest se namreč bojuje zoper hudobno voljo in očita hudobnežu pregrešno ravnanje do bližnjega, ki mu še k temu tudi ni morebiti nikdar v svojem življenju nič žalega storil. Pri takem premišljevanju se mnogokrat nameri, da vest premaga hudo voljo; ali to se ne zgodi vselej, kajti mnogokrat človek ne posluša vesti, ampak se vda svoji hudobni volji; taki sicer vestno očitane in grajanje za nekoliko časa zaduši; a na ta način pridobljeni notranji mir gospoduje le kratek čas. Kmaló se zadušena vest zopet zdrami in neprenehoma graja hudobno delo; človeka se polasti neka nezadovoljnost proti samemu sebi, ktera postaja tem večí, čem bolj si storjeno hudodelstvo pred oči stavlja, in nasledek (resultat) viharnega boja je pogostoma obupanje.

Da pa res gospoduje v človeku dušna moč, ki jo vest imenujemo, nam dokazuje občno mnenje vesoljnega človeštva, kakor tudi sv. Pavel (2, 14. 15.) v listu do Rimljanov:

„Cum enim gentes, quae legem non habent, naturaliter ea, quae legis sunt, faciunt, ejusmodi leges non habentes, ipsi sibi sunt lex; qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, et inter se invicem cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus.

Zakaj če ajdje, kateri nimajo postave, po natorno to delajo, kar je po postavi, so oni, dasi nimajo postave, sami sebi postava; oni kažejo, da je delo postave zapisano v njih sencih, ker jim pričuje njih vest, in njih misli se med seboj ali tožijo ali tudi izgovarjajo.“

Iz tega tedaj, da ni noben človek brez vesti, sledi neoveržljiv dokaz, da razločka med dobrim in slabim nikakor ne smemo ceniti kot človeško izmišljenost, temuč da na človeško samovoljnost ni celo nič zastavljen „da je tedaj od Boga človeku vcepljen, da je večin. Vest v zvezi z umom nam živo priča, da se moramo Bogu, kot najvišemu Gospodu in Zapovedovalcu podvreči, ali pa se ga bati kot Sodnika.

P. A.

Človek v vesoljnosti.

(Študija za misleče.)

(Konec.)

To nam pa ravno daje priliko prestopiti na velikost, imenitnost človekovo. Dasi tudi tedaj je človek tako majhen, tako neznaten del stvarjenja, vendar je častitljivo njegovo mesto v vesoljnosti. Njegova cena je velika, velika njegova veljava. Blag je njegov rod, in vse druge telesne stvari se z njim meriti ne morejo. On je stvarniku naj bliže; njemu služi vsa narava. „Naredimo človeka“, je rekel Bog (Gen. 1, 6.), „po svoji podobnosti, da gospoduje čez ribe v morji in ptice pod nebom, čez živino in vso zemljo in čez vso golazen, ki se giblje po zemlji.“

Kolika blagorodnost človekova! Od ktere koli strani ga premišljuješ, kaže se ti jasno, da je pervenec, krona stvarjenja.

Že podoba njegovega telesa je krasna in častitljiva, v lepoti in popolnosti daleč presega vse žive telesnosti.

To pa, kar bistveno loči človeka od vseh telesnih stvari, je duh njegov. Duh ravno daje človeku častno mesto v vesoljnosti in odpira mu svoboden razgled po veličastnem stvarjenju. Dasi ravno ne naj močnejši, vendar užuga in ukroti človek z razumnostjo in iznajdljivostjo svojega duha tudi najstrahoviteje in najbolj divje zveri. V oblasti ima naravne moči, njih sile in djanja prosto rabi v svoj prid. Če tudi telesno navezan na ozke meje zemeljskega kroga, je zmožen z duhom svobodno, se dvigati v silne višave. Misel se spreha med svetlimi zvezdami, in bistri um njegov prodre do silovito daljnih svetov, ki se sučejo po neizmernem prostoru; opazuje in preiskuje njihove lastnosti in bistvo, pota in tek jim zasleduje, naučno sestavlja od stvarnika postavljene zakone mnogoterih naravnih prikazen, in občuduje stvarjenja prekrasno harmonijo.

Zares, velik je človek v neizmerni vesoljnosti!

Toda, še celó čez vesoljno stvarjenje gre moč njegovega duha.

Iz vidnega sklepa na nevidno, iz prikazni na vzrok, iz vstvarjenih reči spoznava večnega Stvaritelja, neizmerna vesoljnost mu oznanjuje neskončnega Boga. — Ktera stvar v naravi, ktera v vesoljnosti se more povzdigniti do te visokosti? Kaj vé tudi najpopolnejša žival o krasoti in velikosti stvarjenja, kaj o nepremeljivih naravnih zakonih, kaj še le o vseмогоčnem stvarniku in neskončno modrem vladarju veseljnosti? Sej si še sama sebe ni svesta; zakaj duha, neumerjoče duše nima; duh edini pa je tista moč, ki daje zavést in spoznanje. V duhu je podoba Božja. Ohraniti sebe in svoj rod, to je edino, za kar se žival trudi, pa ne, kakor da bi to spoznala za svoj namen, marveč ker jo slepa notranja prirojena moč, k temu priganja. —

Kako velikanska razlika, kako globoko brezdnó je med človekom in živaljo! Nesrečni opičarji, ki hočete tajiti ta razloček, ki med gerdimi opicami iščete svojih prededov, kdo vas je udarils tako umazano slepoto? Ali vas je res zadela zaslužena kazen, da ste, kakor sami hočete, enaki postali neumni živali. „Similis factus est jumentis.“ Ali ne morete ali nečete spreviditi, kako lažnjiv in hudoben, kako nevreden in sramoten je vaš nauk?

Ravno tako jasno se dalje kaže blagorodnost človekova v prosti volji njegove duše. Velikanski svetovi po neizmernem nebeškem prostoru morajo se verteti in sukati na tanko po nespremenljivih naravnih zakonih; nimajo je v sebi moči storiti le za piko drugač, razun

kakor velevalo te postavbe. Kamen, ki ga spustiš na zemljo, mora enakomerno slediti vplivu vladajoče sile, in ne bode se ustavil, ne se umaknil, naj tudi s padcem svojim učini veliko škodo, naj stare tudi naj dragocenejši spominek, ubije žival ali človeka. Enako vsaka žival vselej in gotovo posluša svoj nagib in moseni čut, in le kar ji to velava, tega išče, to stori.

Kako vse drugač je to pri človeku! On v svojem djani ni podveržen oni sili, kateri mora slepo in vedno enakomerno poslušati vsa narava; marveč človek je sam gospodar čez sebe in čez svoje delanje, in prosto more voliti, ktero izmed dveh nasprotnih del bode storil, ktero opustil.

On more premagati tudi naj močnejši naravni nagib, in najbolj strastnemu poželenju je zmožen nasproti postaviti svojo prosto voljo, ter je z Božjo pomočjo vsikdar kos tako delati, kakor mu velevala od vere razsvitljeni um. — Naj bi pač to tudi vselej storil, in pokazal s tem, da ni le majhen del narave, da ni samo meso, marveč da ima v sebi neumerljivega duha, ki ga povzdiguje visoko nad vesoljnost! To djansko pokazati naj bode naš namen, naše prizadevanje. In kedar koli se ozremo po krasni naravi, ali se vpre naše oko v veličastne svetove migljajoče nam iz nebeških prostorov, vselej se v ponižnosti spomnimo onega mogočnega Gospoda, ki je izmed toliko drugih stvari tudi nas poklical iz nič ter nas ohrani; in hvaležni častimo Njegovo dobroto, ki nas je tako visoko povzdignila nad vse druge stvari; s čednim življenjem pa se tudi vsikdar vredne skazujemo častnega mesta, ki ga imamo odkazanega v vesoljnosti.

S:

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Vabilo.

Katoliško politično društvo ima 2. sveč., to je, v Svečnico, popoldne ob 6 svojo mesečno sejo. Na dnevnem redu so: 1. Neposrednje volitve; 2. pregled političnih dogodov; 3. predlogi in nasveti posameznih udov. K obilnemu vdeleževanju vabi

Odbor.

Iz Ljubljane. Schematismus provinciae S. Crucis Croatiae-Carnioliae Ord. Min. S. P. Francisci strictioris observantiae (Imenik čč. oo. Frančiškanov hervaško kranjske ok.) je ravnokar prišel na svetlo za l. 1873. — Varhinja vsega reda serafinskega je presv. Marija Devica brez madeža spočeta. Pričujoča krajina je pod varstvom sv. Križa. Redovni general vis. čast. O. Bernardin a Portu Romatino; provincijal prečast. O. Friderik Henigman. Definitorji pod provincijalovim predstvom so preč. oo.: Salezij Volčič, Jernej Večerina, Evstahij Ozimek, Burghard Švinger, Nemežijan Smoković, Salvator Pintar. Prokurator preč. O. Tadej Gregorič; tajnik preč. O. Jernej Večerina.

Potem nasledva posnetek zgodovine te okrajine z versto 30 bosanskih vikarijev od l. 1339 do 1511, med kterimi je bilo 5 škofov, in eden je med svetnike, eden med blažene prištét.

Dalje versta 117 provincijalov od l. 1514, odkar namreč je bila ta provincija od bosanske odločena. V-més čez to število je še 9 hervaško primorskih provincijalov, ker od l. 1783 do 1808 je bila ta okrajina sama

zase, kakor Kranjska od 1784 do 1806 sama za se. Izmed prvih sta bila Juri Živković in Mihael Popović škofa v Senju.

Ta okrajina ima 183 redovnikov, med kterimi je 112 duhovnov, 13 klerikov, 3 novinci, 34 bbr. laikov in 21 terciarjev. Najstarejši mašniki po vstopu v red so preč. oo. Hermagora Ant. Roina v Pazou, iz Šiške pri Ljublj. Odorik Sebast. Vascotti na Tersatu, iz Izole; Benvenut Kasp. Crobath v Ljubljani, iz Stražiša itd. Naj mlajši mašnik č. o. Ferdinand Fr. Premerl v Ljubljani, iz Radolice.

Naj starejši laik čast. Br. Tobija Jan. Nep. Vernik v Ljubljani, iz Gamlin, obljubo storil l. 1818.

Umerli so lanske leto 4 oo. in 1 br. laik.

— „Slovenija“ je bila na 25. pros. v naglici sklicala občni zbor v posvet zoper direktne ali neposrednje volitve v državni zbor. Razložili so nekteri govorniki, kako bode z vstanovljenjem neposrednjih volitev le še rastel razpor med deželami, ko vendar Avstrija tolikanj potrebuje miru in sprave med narodi in s Cerkvijo, in da toraj z mnogih krajev pošiljajo na Dunaj prošnje in proteste zoper take volitve. Ni zadosti, da le društvo „Slovenija“ dela zoper take volitve, temuč ves narod naj svoj glas povzdigne. Sklenjeno je bilo toraj, da naj se pošlje zoper direktne volitve prošnja do samega cesarja, in izvoljen je bil za nje vravnavo odsek, kteremu je dr. Bleiweis predsednik.

V nedeljo bode tudi katoliško-politiško društvo obravnavalo ravno to prašanje in ni dvoma, da bode enih misel s „Slovenijo.“

— Prečastljivi gosp. misijonar Fr. Pirc pišejo v začetku tega mesca iz Rič-Prerije v Minesoti med drugim: Preteklo jesen sem bil čez en teden z dobrim indijanskim misijonarjem Čebuljem pri našem posebno zasluženem rojaku Trobec-u v prav prijazni družbi. Od tam je (g. Čebulj) popotoval na Kranjsko. Tudi jest bi se bil rad z njim odpravil, si tam groba poiskati. Sepulchrum ultima missio. (Grob je poslednji misijon.) Le ena reč me je zadrževala. Moja pomenljiva „temperanc“ knjiga (bukve za zmernost) še ni bila za tisk gotova. S pomočjo teh bukev, z Božjo milostjo in z enomiselnostjo svojih duhovskih tovaršev želimo v naši državi Minesoti napraviti tréznostno družbo.

Potem pripovedujejo, da se je med marsikterimi vseljenimi Nemci, ki so se tam opomogli, nesrečno pijanje vgnjezdilo in kakor peklenk vertinec njih veliko žuga v večno pogubo prekucniti; duhovni pa smo po svojem stanu dolžni poti pogubljenja močen jéz nasproti staviti. „Fiat, fiat — in nomene Domini.“ Že v svojem 88. letu, pravijo dalje, sôpem tukaj v silo merzli deželi in veči del zimskega časa presedim pri veliki železni peči, ter se mi spredej tak orekoč obleka smodi, na hrebtu pa mraza zmrzujem, in bom torej javaljne gorko spomlad vidil. Stara kostenjaška smert mi je že večkrat prišla na vrata terkat, pa še vaelej sem jo s homeopatiškimi zdravili tako dobro potolažil, da še ni nabrusila za-me svoje velike kôse.

Slednjič pozdrav vam in vsim mojim ljubim rojakom. Spominjajte se me v molitvi, ko se enkrat v dolini Josafat snidemo, če tudi smo za pol sveta naražen, da bomo z množico zveličanih našega ljubega Odrašenika v nebasa spremljevali. Zgodi se!

Iz Goriškega, 26. pros. (Posnetek iz nekoliko daljšega dopisa.) — V prvem letošnjem svojem dopisu nisem imel namena kake osebnosti napadati, temuč le stranki nekoliko pojasniti, kakor ste se takrat merile. Na cenjeni dopis in odgovor iz Rénč v 2. l. Zg. Dan. nisem nič odgovoril, ker sem se vsake polemike hotel izogniti. Ker je pa v „Oglasu“ št. 4. zopet omenjen moj dopis, naj tudi jaz opravičim svoje sporočilo.

Pred vsem poterjam, da v dopisu nisem, ne na Petra ne na Pavla, meril. Rekel sem samo, da so nekteri gospodje, ki pri „Soči“ skoraj zvonec nosijo. V spričevanje tega stavim v pomislik le nekatere dogodke, ki jih blezo ne bo kdo tajil. — Ali ni res na pr., da po tominskih hribih kakor po goriški okolici ni bilo brez hudih nasprotnikov, ki so eni „Glas“ v „Soči“ pikali, drugi mu sicer hudo nasprotvali, češ, da bode „od kurije odvisen list“? Znano je, da so bili gg. bogoslovci v „pro — in kontra — Glas“ raztaborjeni — vsaki naslanjajoči se na svojo stranko v duhovstvu. In ako se zdaj priznava, da med slovenskimi duhovni na Goriškem zdaj ni nobenega odločnega „Sočana“ več najti, se s tim poterjuje, da poprej so nekteri določni bili. Enako neutajljivo je, da so marsikteri zdaj spregledali, kako so jih „Sočani“ zlorabili, ko so po lisičje spodrili tiste, ki so jim s svojimi novci pomagali list in društvo ustanoviti. Take dogodbe bi zamogel še dalje snovati, pa naj bo dosti, in tudi rečenega nisem omenil sarad očitanja, nikakor ne! temuč le v spričevanje, da ni bilo brez podlage, kar sem unkrat pisal, in pa, da nisem na nikogar osebno meril; toraj naj tega nihče za žaljenje na razlaga. Veseli me pa prav posebno, da je v začetku prezirani „Glas“ zmagal in da se toraj nahajamo bratje v enem in pravem taboru. Toraj živeli delavci za narodnost in omiko na verski podlagi, — razsvetljenje in spregled pa laži-liberalstvu, ki je v kvar veri, narodu in liberalcem samim!

Iz Gorice naznanja „Glas“, č. velezaslužni vodja v napravi za gluhomutce, gosp. Andr. Pavletič, je postal tajni ključar sv. Očeta.

Poprejšnji „Goriziano“ se je ob novem letu pričel imenovati „L' Eco del Litorale“.

V Gradcu je 25. pros. umerl Gregor Tavčar, kandidat modroslovja, doma iz Četene ravni v javorski duhovniji na Gorenškem. Bil je mladeneč tihega dobrega značaja, v Ljubljani poprej Alojzijanec, in starši so se nadjali, da bodo imeli bogoslovca in duhovna, kakor je veči del želja pri slovenskih starših. Šel je po svetu sreče iskat, in našel je grob. Bog mu daj večni mir!

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Gosposka zbornica je 27. pros. jela obravnavati nekako novo vseučilišno postavo, s katero hoče vseučilišem vzeti katoliško lastnijo, katero imajo nekatere po svojih vstanovnih pismih. Med temi ste zlasti vseučiliši v Pragi in na Dunaju, kterima bi liberalci radi katoliški značaj s čela zbrisali. Cerkvéne pravice sta branila dva kardinala, praški in dunajski.

Kardinal Švarcenberg je omenil, da začasna postava od l. 1848 je delala še razloček med starimi univerzami in njih katoliškimi pravicami — in pa med novimi; sedanja predloga vse deva na en greben ter historični kakor pravni stan tako precej na stran meče. Govornik pravi tudi, da v tej predlogi vdove in sirote čutijo žaljene svoje pravice, da vsa reč potrebuje bolj resnega prevdarka in toraj svetuje, da naj se reč odloži.

Kardinal Raušer opomni, da postavna predlog prezira spoštovanje do prepričanj občinstva in se sklicuje na načela in nedvomljive pravice, ktere se s tim tepajo. Postava še zmiraj priznava to napravo za katoliško. Protestantje bolj spoštujejo svoje protestanške pravice, kakor pa katoličani svoje. V Cambridge-u, Oxford-u in po drugih visokih šolah katoličanom učilo ni dopušeno. Rektor in 4 dekani morajo biti katoličani; ako se je poslednje leta kaj drugač godilo, to ni bilo postavno. V 16. stoletju je katoliška naprava terpela še veči krivice, ali poslednjič je vender dobila svoje pravice. Za-

rad novih postav ne smejo vseučiliša pravic zgubiti. V Prusiji se že davno vrnava ravnopravnost, pa zato še noben katoličan ni tirjal, da naj protestanške univerze jenjajo biti protestanške. Pravica tirja, da vsak ostane v svojih pošteno pridobljenih pravicah. Ravno tako je s praško visoko šolo. Poslednjič zgodovinsko dokazuje, kam pripelje učenost brez vere in brez Boga. Nova veda je po ovinkih prišla do ondod, kjer so na Francoskem že pred celimi sto leti stali, do ravno tega, do bogotajstva.

Na Francoskem so bogotajci prišli do vladanja, in z njimi je bila prišla glavosečnica. — Zoper Boga, zoper postavo so bučali delavci, kterim je Napoleon dopustil razuzdano svobodo, da bi meščanstvo si uklonil. Skazuje nadalje očetom, kako se tudi na Avstrijskem razodeva čezdalje bolj podoben duh, in da ravno gosposka zbornica ima še posebno dolžnost braniti sv. vero, neversko povodenj pa odvrčati. Stavlil je nasvet, da slavna zbornica naj ne priterdi predlogi za novo postavo. — Bilo pa je vse zastoj. Predlaga obeh kardinalov nista obveljala, in v naslednji seji je bil sprejet predlog, kteremu je bil poročevalec dr. Mikloschitz. Ako postava dobi više poterjenje, smo zopet za stopinjo dalje v liberalizmu. Če v blagor Avstriji, bode čas pokazal.

Predsedništvo državnega zbora je 24. t. m. do kranjskih, tirolskih in predarlskih poslancev odpravilo poklice, da naj pridejo v državni zbor; ako čas preteče, da hočejo posilne volitve razpisati.

Finančni odsek derž. zbora se pri vladi za to poganja, da naj se učiteljski pripravljanci oproste vojašine, pa da se poskerbi za vzgojo učiteljev za srednje šole. —

Ogersko je leta 1870 imelo 41 bogoslovskih naprav, to je, 23 katoliških, 4 gerško-nezedinjene, 8 luteranskih, 5 kalvinskih in 1 unitarsko. Katoliških bogoslovcev je bilo 887 s 129 profesorji; gerških 227 in 15 profesorjev luteranskih 174 s 57 profesorji; kalvinskih 350 s 25 prof., in unitarskih 22 s 5 prof. — V ljudskih šolah je 1871 od 2.185.225 za šolo zavezanih otrok hodilo v šolo njih 1.237.320. Ljudskih šol je bilo 13.545 konfesionalnih (verskih), 751 komunalnih (brezverskih). L. 1869 so bile 13304 konfesionalne in 234 komunalnih. Deržava je verske šole v brezverske spreminjala, zato jih je toliko narastlo; verske nove so pa večidel napravile verstva same. Koliko si bode kraljestvo sv. Štefana pomoglo z „brezverstvoljubnem“, se utegne tudi svoj dan prepričati.

Laško. Novo laški blagri se zmiraj bolj razodevajo. 21. prosenca je denarski minister Kvintino Sella povedal v zbornici da preteklo leto ni bilo nič kaj blaženo. Bilo je v pridelkih in v vsem sploh za nekatere stotine milijonov slabše od leta 1871. „Unità“ bara ministra: „Če je bilo leto 1872 tako nesrečno s pridelki, zakaj nam ne daste saj nekaj malo odloga v plačevanju davkov. Zakaj jih tako povišujete? Zakaj jih hočete že naprej pobirati? . . . Gorjé, kdor jih ne plača v osmih dnéh! Čakajo ga denarne globe in potlej rubežni. Toda ako nimamo s čim živeti, kako bomo plačali? Ako vi sami čuvši, kaj se je zgodilo tu z žitom, tam z vinom — ne govorivši o povodnih — spoznate, da leto 1872 je bilo malo blaženo, zakaj ne skazujeta malo usmiljenja Italijanom, ki davke plačujejo? Kakošna je naša doslednost? Kakošno serce?“

Kakošno serce neki? . . . Kaj ne veste? Liberalno. Iz Laškega se vedno sliši o samomorih, ropih in vsakterih gnjusobah. Vlada pa s svojim zgledom potuho daje ropanjem in tatovom. Čelo eden poslancev je v zbornici očitno modroval, rekoč: „Ne gre več, pa ne gre. To smo tudi mi prisiljeni reči v oziru na divjaški vandalizem (razdevanje), ktereга počenja deržavno pri

lastovanje po cerkvah našega mesta. Ne preteče mesec, da bi ta požeruhovsko požast ne dala ukazov, da naj se podirajo altariji in grobi in prodajajo drage reči, ki so cerkvena lastina. Danes je prišla versta na cerkev sv. Lizabete, ki jo hočejo spremeniti v vojaško kasarno. Ne gre več. Serce katoliškega človeka ne more gledati tacihi divjaških pozorov, ki se neprenehoma ponavljajo v času, kateri se — v resnici po britki šali, ironiji — imenuje čas napredka in olike! — Čas napredka je že, toda napredka k turčinstvu in tatarstvu. Ali niso tudi nekdanj olikani Greki po tacihi potih k temu prišli, kaj? —

Rimsko. „Osservatore Romano“ naznanuje to-le: „Eden nezbožnih in peklenskih časnikov, ki dan na dan brez kazni bruha preklinjevanja in psovanja zoper sv. Kristusovo vero, je te dni naj bolj bogoskrunske žaljenja brusil zoper določilo sv. Sedeža, s katerim je vstanovljeno, da se more zanesljivo prestopiti k posvetničevanju (kanonizaciji) blaženega Labre-ta, in zoper tega blaženca samega je berskal zasramovanja in satanske krivičenja. Take preklinjevanje umazanega časnika so se gnjusile celo nekómu tistih, ki hodijo po nesrečni poti sedanjega časa; neki gospod pa, kateri je po posvetovanji skušenih zdravnikov bil nezmerno vžaljen za voljo bližnje in neodvračljive zgube ene svojih hčérk, je ravno od tod (iz tega časnikovega razsajanja) dobil nagib, da je pribežal k Svetniku in ga priserčno prosil, naj poverne brezupno zdravje njegovemu ljubljenu detetu.

Ta gospod, navduševan s tim navdajanim zaupanjem v blaženega Labra, se neutegoma poda k čast. o. Virili-u, prosvetu (postulatorju) v zadevi posvečevanja, in ga živo prosi, da naj mu izroči svetinjo in podobo Svetnikovo. Povernivši se k postelji bolne deklice z naj bolj živimi občutki vere in verne gorečnosti položi na njeno posteljo to predrago svetinjo; in Bog noče, da bi bile brez uslišanja molitve, ki so z velikim zaupanjem k njemu vrle na priprošnjo njegovega zvestega in blaženega služabnika. Deklica je v tistem trenutku pri zdravi zavednosti, dobi zopet pobite moči, reče, da se čuti popolnoma ozdravljena s čeznatorno močjo.

Tako posebna dobrota je do solz ginila očeta te deklice. In da svojo hvaležnost do revežka Francoza (bl. Labra) očitno stori, je hotel, da pri altariji, kjer se hranijo njegovi sveti ostanki, naj se obhaja slovesna tridnevna v zahvalo ob enem in v popravo bogoskrunskega preklinjevanja, s kakoršnim uni hudobni in umazani dnevnik okužuje sveto mesto.“ —

Nekdanji papeževi vojaki „zvavi“ so iz daljne Kade poslali sv. Očetu za Božič prelepo adresó. V dolgih verstah popisujejo, s koliko sladkostjo se spominjajo časov, ko so bili papeževi vojšaki. Spominjajo se čez vse nar bolj poslednjih úr in trenutkov v Rimu.

„Vidili smo Vas zadnjikrat, o sv. Oče! Prikazali ste se pri enem oknu svojega apostolskega dvora, kateri se je v tistem trenutku v državno ječo spremenil. Vidili ste svoje malo kardelo na prostoru sv. Petra, gledišu vsega veselja in vseh britkost. Čutili ste v svoji duši utripati občutke Jesusa Kristusa pred Lazarovim grobom. Vaš duh se je stresel, Vaše serce užalostilo, Vaše oči so se s solzami napolnile, povzdignili ste proseče roke v nebo in ste nas blagoslovili.“

„O blagoslov poslovljevanja! Blagoslov britkosti! Blagoslov mesta in vesoljnega sveta, kakoršnega rimsko mesto še ni vidilo, in ki ga svet še ne more zapopasti! Blagoslov razdjavni in rodovitni! Blagoslov zares apostolski in nadnatorni vdihovalec moške pogumnosti! Nesli smo te seboj križem svet, in hranimo te globoko v duši,

kakor perstan ljubezni, kakor verigo vere, in kakor svetinjo upanja!“

Tako sklepajo dolgo pismo sprelepih občutkov ti junaški mladenči, katerih zvestoba in ljubezen do sv. Očeta je neprecenljiv zgled katoliškim mladenčem vesoljnega sveta. Oserčite se, katoliški mladenči! za vse dobro in lepo po zgledu teh vojakov, ki je Danica pred nekterimi leti pisala, kako modro, moško in spodbudno, zares vojaško so se obnašali, ko so bili še v Rimu. Vedno jih je bilo viditi po cerkvah, pri Božji mizi, pri maši ves čas klečeče. Pravi junaki zares Kristusa in njegovega namestnika! —

Najdenje ss. trupel aposteljnóv Filipa in Jakopa mlajšega v Rimu. Véliki oskerbnik minoritov in fajmošter pri cerkvi 12 aposteljnóv, preč. o. Bonelli, je 16. pros. razglasil naznanilo o zopetnem najdenji sv. trupel aposteljnóv Filipa in Jakopa mlajšega. Bazilika 12 aposteljnóv je posebej posvečena imenovanima aposteljnóma, in bilo je izročilo, da njuni trupli ste bili v nji hranjeni; niso pa vedili, v katerem oddelku te cerkve. Pred nekterimi mesci so v bukvarnici ondote nega minoriškega samostana našli star rokopis, v katerem je bilo naznanilo, da grob teh aposteljnóv je pod velikim altajem. Ker se bazilika vse — čez popravlja, zlasti véliki altar zvišuje, je bilo moč prav posebno preiskovati. Pri odstranovanji velikega altarja je bilo treba stopnice in kamne posamezno odnašati, in precej globoko so delavci prišli do dveh kamnov iz frigiškega marmorja, nad kterima je bil križ; ko so ta dva kamna in vézni ploši vzdignili, so našli leseno trugo, v kateri so bile kosti in prah dveh ss. aposteljnóv Filipa in Jakopa. O teh dogodkih so naredili zapisnik in so ga vsi pričujoči podpisali, svetinje pa so se po ave-Mariji s posebnim čiščenjem prenesle v svetinjsko shrambo te bazilike. Še po noči sta se general in véliki oskerbnik tega reda podala k sv. Očetu jim to naznanit. Njih Svetost so se tega naznanila močno razveselili, se zahvalili gospodoma in izročili so zdajci 100 napoleóno v zlatu, da naj se vreden grob pripravi tem svetinjam.

Francosko. V Verzajlu so 22. pros. v smert peljali tri rudečkarje, po imenu: Vernillat, Decamp in Benot, ker so ob času rudečkarstva v Parizu morili in požigali. Deset drugim je bila smertna kazen prizanesena in s jetniško kaznijo zamenjana.

Iz Čislhorsta pri Londonu si Napoleonovka daje veliko opraviti z odgovori do laških mest in vradnij, ktere ji pošiljajo daljnopisne milovanja zaradi smerti njenega moža. Se vé, da v teh daljnopisih govore Lahi vse skozi o službah, ktere je umerli storil Italiji. Napoleonovka enako v odgovorih vse skozi ropoče s temi prislužbami in zagotavlja Italijane, kako so jo potěšili s svojimi milovankami. Eno tako milih tolažil je celo iz papeževe Bolonje! Dandanašnji so sicer po večem moški sprejeli za se pregovor, da imajo „dolge lase pa kratko pamet“ (kajti le malo jih delj kakor do groba vidi); čuti se pa, da tudi ženski, ki je že vse visoke nečimernosti poskusila, vender zato ni še vselej pamet zrastle. Prav primerno pristavlja „Unità“ osoljene opombe k tem telegramom. „Slavne prislužbe“ (glorieux services), ktere je storil Napoleon III Italiji, pravi ta list, se prečudno kažejo v papežu jetniku v Vatikanu, v zmagajočem puntu v Rimu, v Cerkvi povsod terpinčeni in ropani, v davkih, ki nas davijo, in v papirnatem denaru, ki nas pogoltuje. Prislužbe, ki jih je Napoleon III storil Italiji s svojimi početji, so čisto podobne prislužbam, ki jih je on storil Franciji, ker jo je pripravil v okolišine, v kakoršnih je sedaj; in prislužbam, ktere je storil sam sebi, kajti z lastnimi rokami si je skopal jamo, v ktero je bil kakor cesar pokopan v Sedanu, in kakor vsednji umirajočnik v Čislhorstu. —

Na enem teh odgovorov (do florenške okrajne deputacije) je podpisan tudi Napoleonovič. Tudi v tem telegramu govori majka in sinko „o slavnih službah“, ki jih je „on“ storil Italiji. — Nemara je mladi neubrisanec hotel s tim svojemu jetniku — botru v Vatikanu svojo nežno ljubezen razodeti! Zgodaj je prišel!

Švicarski škofje so une dni razglasili svojim vernikom navdušen pastirski list zoper kugo in kužljivost brezbožnih bukev in časnikov. Ta goreča apostolska be-eda že sad rodi v švicarski zvezni državi. Pijeva družba v Togenburgu je memo družega storila take-le sklepe: 1. z vso gorečnostjo delati, da v nobeno katoliško hišo ne dohaja časnik, kateri žali katoliške naprave, nauke sv. Cerkve zamerljive dela itd.; 2. hoditi le samo v katoliške gostilnice, po katerih je večina katoliških časnikov...; 3. povabiti srenjske svetništva, da naj razširjajo té njih pravične oklice in načela. — Kako častitljiv zgled dajejo švicarski katoličani mlačnim katoličanom po mnogih krajih, ki brez pomislika plačujejo berejo, razširjajo časnike, kateri s satan-sko potuho išejo zaničljivo storiti vse vse, kar koli je vérskega, cerkvenega, katoliškega!

Poslednje naznanila. Osnova za neposrednje volitve je oddana v cesarjevo pisarnico preteklo saboto. Kadar cesar predlogo pretrese, bode ministerski posvet, kteremu bode cesar predsedoval, in v katerem utegne osnova dozoreti za predlogo pred derž. zbor. —

Iz jutrovega (Bombay-Lahore) je prišlo naznanilo, da so se ruski in angleški varovanci in zavezniki v Aziji že skavali. Dva Rusu vdana turkestan-ska glavarja sta napadla terdnjavi Hissar in Šerabad, ju premagala in Angležem vdana poglavarja Rusom izročila. Če je to res, bi v sedanjih okolišinah poglavarja ne bila mogla Rusa v večji zadrego pripraviti, kakor sta ga s tim činom.

— Iz Rima se piše v „Vtld.“ za gotovo, da se je bil cesar Napoleon še pred svojo operacijo spovedal in je bil obhajan. Po drugi operaciji pa je smert s tako naglico nastopila, da je mogel le še sv. poslednje olje prejeti. Tudi je res, da ne le ob nedeljah, ampak tudi ob delavnikih je v svojem pregnanstvu v Chiselhurst-u hodil k sv. maši, in da je večkrat z velikim sočutjem govoril o hudi osodi Pija IX. (Radi bi slišali tudi, da je kaj preklical, kar je napčno delal, in naj bi cesarica zdaj ne telegrafirala Lahom, kakošne zasluge da ima njen ranjki mož za povzdigo Italije.)

Kardinal Bonaparte je za Napoleona veliko sv. maš najel. Ta kardinal je ves vdan sv. Očetu. Ko je bil Napoleon francoske vojake (1870) iz Rima vzel, je kardinal Napoleon pisal cesarju in cesarici: „Ako cesar papeža zapusti, bo Bog njega zapustil. Kar naglo se je s olnila njegova beseda. Kadar so francoski vojaki v Čivita-Verchii (primorskem papeževem mestu) na barko stopali, ravno takrat je bila Napoleonova armada (pervikrat) tepena pri Weissenburgu in Wörth-u. — Ali se ne godi slabo tudi drugim katoliškim vladam, ktere so papeža zapustile? —

Iz Ljubljane. Gospod misijonar Čebulj je prišel čez Solnograd in je sedaj v Kranji. Sliši se, da meseca majnika se verne v svoj misijon.

V Malem logu, pri Loškem potoku, je pogorela hiša J. Debeljaka in skoraj vse drugo pohiše in blago.

V Krašnji je 30. pros. gosposk potepuh, kakor se v „Nov.“ piše, zažgal na samotnem stoječo hišo in vse je pogorelo.

Bodi Jezus Ti pri meni!

Slabi človek v življenju
Sam ne morem se vbriniti,
Divjim strastim v borenju
Tebe Jezus čem prositi,
S svojim varstvom me oklèni,
Bodi vedno Ti pri meni!

Mi golfivi svet odpira
Pot pogube, na njo vabi,
Sercu čednosti zatira;
Ti pa name ne pozabi,
Vso zvičajnost razodeni, —
Bodi Jezus Ti pri meni!

Kadar zloba nad pravico
Močno se šopiri, vstaja,
Tvoj presveti uk z resnico
Na pomoč naj mi prihaja,
Dar da daša vredno cèni:
Bodi Jezus Ti pri meni!

Ko z napuhom serca dvomi,
Z nasladnostjo zmaj se bliža,
Naj zasiže koj svitló mi
Rešnje znamnje sv. Križa,
Da pobegne zmaj pekleni;
Bodi Jezus Ti pri meni.

Ko terpljenje moje rame
Vtrudi, skoraj me zmaguje,
Milo Ti ozri se na me;
Tvoja roka naj varuje,
Da omagam ne v terpljenji;
Bodi Jezus Ti pri meni!

Ko zapuščal bodem revno
To zemljo, solzno dolino,
Prosim grešnik Te pohlevno,
Jezus, upanje edino,
Bodi takrat Ti pri meni,
V milosti se z mano skleni! —

Dobrotni darovi.

Za sv. Detinstvo. Neimen. 30 kr. — Z Bevk 1 gl. 40 kr.

Za misijon v Bosni. Iz Mekin 1 gl. 50 kr.

Za bulgarski misijon. Od sv. Lenarta 1 gl.

Za oo. Trapiste v Banjaluki. Neimenovana roka 10 gl.

Za pogorelce v Starem tergu pri Ložu. Duhovnja Čatež pri Zapl. z g. duhovnim pastirjem vred 3 gl.

Iz dobre roke za mis. g. Buha, za bulg. misijon in za kristjane na Turškem — za vsake 1 cek. skupaj 3 sr. cekine.

Z Bukovšice. Zmenjano 3 gl. 50 kr. in razdeljeno za sv. Očeta, afrik. mis., sv. Detinstvo in za kristjane na Jutrovem.

Za sv. Očeta. Iz Kamnika 1 ces. cekin. — Iz Mengša: 1 gl., s prošnjo bl. za srečno zadnjo uro; 1 gl., za spreobrnjenje grešnikov. G. J. D. — Čast. g. M. 4 stare petice. — M. Z. 20 kr., prosi sv. blagoslova za dušno in telesno zdravje.

Drugi darovi prihodni.